

Aan Staatssecretaris

nota

Toekomstbeeld Spoorgoederenvervoer

TER BESLISSING

Datum

30 maart 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/68696

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Openbaar Vervoer en
Spoor
Veiligheid en Goederen

Beslistermijn

04-04-2023

Bijlage(n)

3

Aanleiding

Eerder zijn met u de hoofdlijnen van het Toekomstbeeld Spoorgoederenvervoer besproken. Deze zijn in bijgaande brief uitgewerkt tot de bij motie Van Ginneken/Minhas gevraagde robuuste en ambitieuze visie op de toekomst van het spoorgoederenvervoer. Deze visie is daarmee de opmaat voor de invulling van de motie-Schonis/Ziengs. De brief bevat de beleidsmatige richting en uw inzet voor de ontwikkeling van het spoorgoederenvervoer. De verdere uitwerking en aanpak van deze visie tot een Toekomstbeeld zal 'adaptief' met betrokken belanghebbenden zijn. De verwachting is dat uw brief aan de orde komt in het commissiedebat Goederenvervoer op 13 april 2023. Dit debat geeft u de gelegenheid om met de Tweede Kamer te spreken over de dilemma's die u in de brief schetst.

Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd akkoord te gaan met onderstaande kernpunten van de visie op de toekomst van het spoorgoederenvervoer en de uitwerking daarvan in bijgaande Kamerbrief en deze, conform motie, bij voorkeur voor het einde van het eerste kwartaal te verzenden aan de Tweede Kamer.

U wordt tevens gevraagd akkoord te gaan om als bijlage bij de brief het advies voor de inrichting van een platform voor omwonenden aan de Tweede kamer aan te bieden.

Kernpunten

In de visie bouwt u voort op de recent aan de Kamer aangeboden Hoofdlijnennotitie voor de Mobiliteitsvisie 2050. U geeft aan de hand van drie pijlers aan dat:

- er met spoorgoederenvervoer kan worden bijgedragen aan verbetering van het klimaat ('Planet'). U zegt 'ja' tegen groei van spoorgoederenvervoer in plaats van (groei van) wegvervoer (I= 'modal shift');
- tegelijkertijd de kwaliteit van de leefomgeving ('People') langs het spoor moet verbeteren om een goede balans met de groei van het spoorgoederenvervoer te vinden;
- groei nodig is voor onze bedrijvigheid ('Profit') die duurzaam en veilig transport nodig heeft om inkomen en werkgelegenheid te kunnen bieden;

- dit tezamen groei binnen randvoorwaarden betekent. Hiermee committeert u zich nog niet aan een concreet groeiscenario omdat dit uit het vervolgproces duidelijk moet worden.

Datum

30 maart 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/68696

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Openbaar Vervoer en
Spoor
Veiligheid en Goederen

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

3

U werkt de drie pijlers vervolgens uit in deelvisies:

- 'Planet': u onderbouwt het duurzame karakter van spoorgoederenvervoer en de betekenis daarvan voor de energietransitie. U geeft aan dat u spoorgoederenvervoer als instrument ziet voor het realiseren van de klimaatambities.
- 'People': u benoemt de elementen die belangrijk zijn voor de kwaliteit van de leefomgeving, waarbij u aangeeft wat u al doet. U spreekt de ambitie uit dat de kwaliteit van de leefomgeving in goede balans moet komen met het spoorgoederenvervoer. U geeft aan dat u de 'winst' die met innovatie geboekt kan worden, niet alleen aan groei ten goede wilt laten komen. Een deel van de 'winst' moet ten goede komen aan omwonenden.
- 'Profit': u onderbouwt waarom groei van spoorgoederenvervoer noodzakelijk is. U wilt bedrijven een goed alternatief bieden voor minder duurzame vervoersmogelijkheden. Groei betekent aldus minder (groei van) wegvervoer. Zo bezien draagt spoorgoederenvervoer bij aan de vorming van inkomen en werkgelegenheid. De sector moet zelf een goed spoorproduct tot stand brengen; u helpt de sector daarbij.

U schetst daarbij verschillende dilemma's. De belangrijkste zijn twee houdbaarheidsvraagstukken:

1. Groei van het spoorvervoer versus de druk op de kwaliteit van de leefomgeving. U zoekt naar de juiste balans.
2. Beschikbaarheid van capaciteit op het spoornetwerk voor de groei van reizigersverkeer en van goederenverkeer. U zoekt naar de juiste wegging van de maatschappelijke belangen.

U eindigt met het vervolgproces:

- Visie moet vertaald worden in concretere ambities, een beleidsstrategie en een uitvoeringsagenda.
- U wilt dit doen in samenspraak met belanghebbenden, waaronder omwonenden. Daarvoor stelt u een participatieplan op. Bij de opstelling van dit plan neemt u het advies mee over de inrichting van een Platform Omwonenden naar aanleiding van het Actieplan van het lid Van Ginneken. U zendt dit advies als bijlage bij deze brief aan de Kamer.
- U gebruikt dit jaar voor een zorgvuldig participatieproces zodat u eind 2023 een eerste uitwerking kan delen met de Kamer en medio 2024 de Kamer een uitgewerkt Toekomstbeeld Spoorgoederenvervoer kan aanbieden.
- U geeft aan dat het Toekomstbeeld ook een financiële opgave zal meebrengen en dat dit verder zal reiken dan deze kabinetsperiode.
- De brief bevat ook een antwoord op de vraag van het lid Krul (CDA), die vroeg naar de uitvoering van de door u ontraden, maar door de Kamer aangenomen motie over trillingshinder in Houten. De beantwoording wijst door naar de brieven over het Minder Hinder-pakket en de beleidsintensivering spoortrillingen, beide verwacht voor de zomer van 2023.

Krachtenveld

De hoofdlijnen van de visie en de daarin geschetste dilemma's zijn aan diverse belanghebbenden ter informatie voorgelegd. Het gaat om bestuurders langs de Brabandrouten, de bestuurders in Oost-Nederland, de organisaties van omwonenden en sectorpartijen (Spoorgoederentafel). Over het algemeen reageren belanghebbenden positief, elk op een ander accent van het toekomstbeeld. Tegelijkertijd is er ook onvrede dat er zo weinig overleg hierover is geweest en is er een roep om te komen tot heldere keuzes. Men heeft begrip voor de korte termijn die de Kamer aan u oplegt, maar men wil in het vervolg van het proces richting uitwerking en een beleidsagenda nadrukkelijk meepraten. In de brief kondigt u een zorgvuldig participatieproces voor het vervolg aan, waarin een open samenwerking met de belanghebbenden zal worden ingericht om te komen tot een uitgewerkt Toekomstbeeld spoorgoederenvervoer. Bij het opstellen van het participatieplan zal tevens een analyse van het veld aan belanghebbenden worden gemaakt; het hiervoor geschetste veld is mogelijk niet compleet.

Toelichting

Politieke context

Deze visie is een eerste stap naar het formuleren van een toekomstbeeld voor het spoorgoederenvervoer zoals gevraagd in de moties:

- van de leden Van Ginneken en Minhas (Kamerstuk 29984, nr. 1084)
- van de leden Schonis en Ziegls uit 2020 (Kamerstuk 35570-XII, nr. 62)

Hierbij worden betrokken:

- het Actieplan leefbaar spoor bij goederenvervoer van het lid Van Ginneken, conform uw toezegging in het commissiedebat Spoor, Spoorveiligheid en ERTMS van 9 juni 2022;
- de aanbevelingen van de Nederlandse ambassadeur voor het Europees jaar van de spoorwegen (bijlage bij Kamerstuk 21501-33, nr. 926), conform de motie van de leden Minhas en Van der Molen (Kamerstuk 29984, nr. 998).
- de motie van de leden Minhas c.s. (Kamerstuk 36200-XII, nr. 48) om te verkennen of aanvullende middelen gevonden kunnen worden ter versterking van de concurrentiepositie van het spoorgoederenvervoer

Mobiliteitsvisie / modal shift aanpak

Uw visie is een verdere invulling van de Hoofdlijnennotitie voor de Mobiliteitsvisie 2050 die u recent aan de Tweede Kamer hebt gezonden; in de brief geeft u dat aan. Voorts is de visie in lijn met de modal shift aanpak (Kamerstuk 34244, nr. 3). Momenteel worden ook de Goederenvervoeragenda en het Toekomstbeeld Openbaar Vervoer herijkt, die beiden relevant zijn.

Er zijn twee thema's die mogelijk tot discussie kunnen leiden:

- de Hoofdlijnennotitie adresseert het beperken van de mobiliteitsbehoefte door in de ruimtelijke ordening functies meer bij elkaar te brengen. In de brief geeft u aan dat dit bij goederenvervoer een complex vraagstuk is.
- de brief gaat niet in op de vraag of gestreefd moet worden naar de internalisering van externe kosten. Dit wordt betrokken bij de verdere uitwerking van de visie naar beleidsmaatregelen.

Platform Spoorgoederenvervoer

Datum

30 maart 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/68696

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Openbaar Vervoer en
Spoor
Veiligheid en Goederen

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

3

Conform uw toezegging over het actieplan van het lid Van Ginneken om te bezien in hoeverre een adviesplatform omwonenden spoorgoederenvervoer ingericht kan worden, is recent een onafhankelijk adviesrapport opgeleverd. Dit rapport is met een separate nota ter informatie aan u voorgelegd.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Datum

30 maart 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/68696

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Openbaar Vervoer en
Spoor
Veiligheid en Goederen

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

3

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Concept Kamerbrief	Uitwerking van de robuuste en ambitieuze visie conform motie.
2	Bijlage Overzicht beleid voor SGV	Overzicht van genomen beleidsmaatregelen ten behoeve van spoorgoederenvervoer
3	APPM-rapport Advies Platform Omwonenden	Advies voor de inrichting van een platform voor omwonenden participatie.